

Веленний Світ

ЕКОЛОГІЧНА ГАЗЕТА
УКРАЇНИ

№88 (251) лютий 2011

ВИЖИВАННЯ
ДЕМОКРАТІЯ
ГУМАНІЗМ

ЕКОЛОГИ: ЯНУКОВИЧА І АЗАРОВА ДЕЗІНФОРМУЮТЬ

Влада не збирається розширювати національний природний парк „Голосіївський”, а лише приєднає до нього існуючі заповідні зони Київської області.

Як повідомили УНІАН у Національному екологічному центрі України, про це стало відомо під час наради в Київській обласній державній адміністрації щодо перспективного розширення НПП „Голосіївський” 11 січня.

До парку пропонують приєднати уже існуючі природно-заповідні території: „Урочище в'язове”, „Процівський”, „Болото Біле”, „Бориспільські острови”, „Кілов-Рудяків”, „Процівські луги”. Фактично йдеться про лівобережну заплаву Дніпра та острови в акваторії Канівського водосховища на відстані 20-80 км від Києва. У межах столиці планується приєднати також існуючі ландшафтний заказник „Острови Ольжин та Козачий” та регіональні ландшафтні парки „Лиса гора” і „Дніпровські острови”.

„Фактично, це обман Президента та Кабінету міністрів. Всім говорять про те, що національний парк розширюють втричі, а насправді просто приєднують до нього те, що і так вже є заповідними територіями. Від цього природно-заповідний фонд більше не стає, і Київщина й далі „пасе задніх” за відсотком заповідності серед всіх областей”, — пояснив представник Національної академії наук України, завідуючий відділом моніторингу та тваринного світу Інституту зоології Василь Костюшин.

„Навіть в існуючих межах НПП „Голосіївський” як національний парк досі не працює. Будь-хто з читачів цього повід-

лення може самостійно перевірити ефективність роботи НПП, переглянувши сайт парку <http://npp-golosiiivsky.org.ua/>, або просто спробувавши знайти його контакти та адресу”, — зазначив заступник голови Національного екологічного центру України Олексій Василюк.

У НЕЦУ нагадали, що НПП „Голосіївський” був створений на території міста Києва Указом Президента України №794/2007 від 27 серпня 2007 року.

Згідно з висновками Інституту зоології, розширення НПП „Голосіївський” є вкрай необхідним заходом, без якого буде значно ускладнена можливість запровадження реального охоронного режиму на територіях, включених до його складу на даному етапі. Розширення повинно відбуватися з урахуванням потреби збалансування площ функціональних зон НПП, тобто, в першу чергу до НПП мають бути приєднані такі території, які відіграватимуть в його складі роль зон господарської та стаціонарної рекреації.

Розширення недоцільно проводити за рахунок територій вже існуючих об'єктів природно-заповідного фонду, як це пропонується в обгрунтуванні. Розширення території НПП у такий спосіб не призведе ні до збільшення площі природно-заповідного фонду в цілому, ні до посилення охоронного режиму цих територій, який на сьогодні відсутній і на чинній території НПП, зауважили в НЕЦУ.

ЛЮТИЙ

- 3 — 110 років від дня народження І.М. Буланкіна українського біохіміка
- 9 — 140 років від дня народження І.І. Корабльова українського вченого в галузі бджільництва
- 11 — 150 років від дня народження В. Д. Огієвського українського вченого-лісника
- 12 — Собор трьох святих
- 15 — Стрітення Господне
- 20 Всесвітній день соціальної справедливості
- 21 — 190 років від дня народження С. М.Ходецького українського біолога, тваринника, лісника
- 25 — 140 років від дня народження Лесі Українки — української поетеси і громадської діячки.

АТОМНА ЗРАДА

Верховна Рада ратифікувала угоду між урядами України та Росії від 9 червня 2010 року про співробітництво з будови 3 і 4 енергоблоків Хмельницької атомної електростанції (Нетішин, Хмельницька область). За прийняття законопроекту №0197 проголосували 240 депутатів за мінімально необхідних 226.

Метою прийняття закону «Про ратифікацію Угоди між Кабінетом Міністрів і урядом Російської Федерації про співробітництво в будівництві енергоблоків №3 і 4 Хмельницької АЕС» є створення правових підстав для здійснення заходів щодо спорудження 3 та 4 блоків ХАЕС.

Відповідно до підписаної угоди, сторони здійснюють співробітництво в проектуванні, будівництві та введенні в експлуатацію енергоблоків з урахуванням застосування наявних конструкцій з реакторними установками ВВЕР-1000 проекту В-392.

Для реалізації положень угоди компетентним органом від української сторони визначено Міністерство палива та енергетики (зараз - Міністерство енергетики та вугільної промисловості), з російської - Державна корпорація з атомної енергії «Росатом».

При цьому українська сторона покладає функції замовника будівництва на Національну атомну енергогенеруючу компанію «Енергоатом» (Київ), а російська функції генерального підрядника на закрите акціонерне товариство «Атомстройэкспорт».

Документом передбачено, що російська сторона забезпечить організацію фінансування в обсязі, необхідному для проектування, будівництва та введення в експлуатацію енергоблоків, в тому числі для оплати товарів, робіт і послуг, які поставляються з Росії в Україну або закуповуються в Україні, за умови часткового співфінансування з української сторони, повідомляють Коментарі.

Угодою визначено, що в 3 і 4 енергоблоках ХАЕС протягом усього періоду їх експлуатації повинне використовуватися ядерне паливо, вироблене тільки за російськими технологіями.

ЕКОЛОГІЧНІ ОРГАНІЗАЦІЇ ВИМАГАЮТЬ ЗАВЕТУВАТИ ЗАКОН

Екологічна громадськість підтримала ініціативу ВЕЛ заветувати Закон України «Про регулювання містобудівної діяльності» (реєстраційний №. 7418), прийнятий Верховною Радою України 13 січня 2011 року.

Громадські екологічні організації України вже висловлювали своє занепокоєння з приводу цього

Газета «Зелений світ».
 Виходить з 1989 року.
 Засновники газети: УЕА
 «Зелений світ»
 Передплатний індекс
 Свідоцтво про реєстрацію
 № 630 серія КВ
 від 10.05.1994 р.
 Ідентифікаційний код
 №

Адреса: Контрактова площа, 4, Київ-70,
 тел./факс: 417 43 83

E-mail:

ВЕБ сторінка УЕА «ЗС»
WWW.zelenysvit.org.ua

Шеф-редактор
 Юрій Самойленко
 Головний редактор
 Віктор Ткаченко

Думки, висловлені авторами матеріалів, можуть не збігатися з позицією редакції.

Рукописи не рецензуються і не повертаються. Листування з читачами лише на сторінках газети.

Надруковано УЕА «Зелений світ»

Тираж 999 прим.

В газеті використовуються матеріали з інтернет-видань: Кореспондент.net; Майдан-ІНФОРМ; УНІАН; Утро.ru; «Обозреватель», eko.portal.

УЕА «Зелений світ» створена в 1988 році як реакція суспільства на жадливий екологічний стан в Україні, спричинений Чорнобильською катастрофою 1986 року. Асоціація є членом Міжнародної федерації «Друзі Землі».

Голова УЕА «Зелений світ»
 Юрій Іванович Самойленко.

Газета «Зелений Світ» була, на час створення, одним з найперших неформальних антирежимних видань, в якому відкривалася правда про стан здоров'я нації та екологічні негаразди в країні. Газета стала рупором демократії. В епоху тотального замовчування та брехні на наших шпальтах відкривалися жахні картини радянської дійсності.

НА ПЛАНЕРНІЙ ГОРІ У КРИМУ СТВОРИЛИ РЕГІОНАЛЬНИЙ ЛАНДШАФТНИЙ ПАРК

Через рік після роздачі землі на Планерній горі у Криму кримські депутати створили тут регіональний ландшафтний парк, повідомляє Національний екологічний центр України.

За таке рішення проголосували 59 депутатів Верховної Ради Криму під час засідання сесії 22 вересня 2010.

Згідно з постановою регіональний ландшафтний парк місцевого значення «Повітроплавальний комплекс «Узун-Сирт, гора Клементьєва» займатиме 840 га, а його охоронна зона — 34 га. При цьому депутати скасували інший регіональний парк у цьому ж місці — «Тиха бухта», площа якого складала 580 га.

До прийняття такого рішення депутатів спонукали пілоти та громадські організації, зокрема, Національний екологічний центр України. Усі вони уже кілька років виступають проти розпаювання та забудови гори, оскільки будь-які будівлі можуть знищити аеродинамічні особливості гори і зробити її непридатною для польотів.

«Те, що на Планерній горі створили саме регіональний ландшафтний парк — дуже добре, тому що лише такий статус дозволить пілотам і далі здійснювати тренування. Але натомість треба постійно тримати руку на пульсі подій, тому що регіональні ландшафтні парки можуть мати зонування, у рамках якого теоретично можлива і рекреаційна забудова. Обов'язково треба і далі контролювати ситуацію, щоб ніхто потім не повернувся до цієї забудови під виглядом рекреаційних об'єктів», — каже Олексій Василюк, заступник голови Національного екологічного центру України.

Він додає, що попри те, що регіональний ландшафтний парк уже створений, активісти НЕЦУ досі не бачили документів, якими скасовані землевідведення на горі.

Протистояння громадськості та місцевої влади почалося восени минулого року, коли на Планерній горі з'явилися стовпчики для позначення ділянок. З'ясувалося, що Кіровська райдержадміністрація виділила тут 81 ділянку по 2,4 га та 30 ділянок по 0,12 га. Земля була виділена під фермерські господарства та пасіки, але майже одразу її почали перепродавати. На початку цього року на 24 ділянки уже були видані державні акти.

У січні активісти НЕЦУ та Дружини охорони природи «Зелене майбутнє» написали листи із вимогами припинити видачу земель та організували підготовку акту про природну цінність цієї гори. Згідно з актом, який розробили співробітники Карадазького природного заповідника, на горі росте 708 видів рослин, 49 з яких

внесені до Червоної книги України.

Наприкінці січня прокуратура Криму з'ясувала, що виділені ділянки знаходяться в охоронюваній зоні аеродрому, і тому їхнє використання має обмеження. Через порушення Земельного та Повітряного кодексів України, прокуратура рекомендувала Раді міністрів Криму відмінити прийняті районом держакти на землю на горі.

У березні народні депутати України проголосували за постанову «Про заходи щодо збереження території гори Клементьєва», зокрема, оголосити гору об'єктом природно-заповідного фонду. Також Верховна Рада постановила припинити надання у власність та користування земельних ділянок на горі.

Після цього багато власників земельних ділянок написали заяви про відмову від ділянок на горі, прокуратура подала позови та апеляції по іншим ділянкам, а Рада міністрів Криму відмінила рішення районної влади, за якими держакти на землю ще не були видані їхнім власникам. Але для остаточного захисту гори потрібно було рішення кримських депутатів.

ОСТАННЄ ПОПЕРЕДЖЕННЯ КОМІТЕТУ З ДОТРИМАННЯ ОРГУСЬКОЇ КОНВЕНЦІЇ

У грудні 2010 року Комітет із дотримання Оргуської конвенції так і не зміг підготувати свої висновки до Четвертій наради Сторін Конвенції, яка відбудеться у червні 2011 року, оскільки Україна не спромоглася вчасно надати Комітету звіт щодо прогресу впровадження Конвенції та нормативний документ у сфері участі громадськості у процесі прийняття рішень з питань, що стосується довкілля.

Нагадаємо, що у 2008 році на попередній Третій нараді Сторін Конвенції Україні було наполегливо рекомендовано щорічно, до наступної зустрічі, відповідно у листопаді 2008, 2009 та 2010 років, подати Комітету звіти щодо прогресу держави на шляху імплементації Конвенції. Крім того, Третя нарада Сторін вказувала, що Україні необхідно прийняти відповідне національне законодавство, яке встановило би чіткі юридичні рамки забезпечення участі громадськості у процесі прийняття рішень з питань, що стосуються довкілля. Представники уряду України вже понад два роки обіцяють представити Комітету проект такого нормативного акту, але, не зважаючи на багаторазові нагадування Секретаріату Конвенції, до сьогоднішнього дня так і не спромоглися.

Нещодавно Секретаріат Конвенції звернувся до відповідальних осіб Міністерства з останнім попередженням. У листі Секретаріату йдеться про те, що, якщо Україна до 11 лютого 2011 року не надасть відповідний звіт і проект, Комітет буде змушений робити свої висновки, базуючись на наявній інформації. А це означає, що він втретє констатуватиме неналежне виконання Україною своїх зобов'язань і буде рекомендувати Четвертій нараді Сторін застосувати щодо України міжнародні санкції, в тому числі, винести офіційне попередження уряду України. За всю історію діяльності Комітету таке попередження застосовувалося лише один раз — щодо Туркменістану.

З цим зверненням низка екологічних організацій звернулася до голови Верховної Ради України В.М. Литвина.

ВІДКРИТЕ ЗВЕРНЕННЯ "НІ" ПОЛЮВАННЮ НА ЗАПОВІДНИХ ТЕРИТОРІЯХ!

Шановний Володимире Михайловичу!
01.12.2010 у Верховній Раді був знов зареєстрований законопроект, спрямований на відкриття полювання в охоронних зонах заповідників і національних парків, антропогенних зонах біосферних заповідників та в заказниках (проект Закону України "Про внесення змін до Закону України "Про природно-заповідний фонд України" No. 7421 від 02.12.2010 р.). На розгляд його подали народні депутати І. Рибак, В. Каплієнко, Г. Задирко, М. Комар та В. Камчатний.

Цікаво, що нещодавно, 22.10.2010 р., практично такий самий законопроект (No. 7288) був внесений до Верховної Ради народними депутатами В. Макеєнком та Л. Климовим. Він одержав негативну оцінку першого віце-прем'єра України А. Ключова, міністра Кабінету Міністрів України А. Толстоухова, міністра охорони природи України М. Злочевського та громадськості, — і невдовзі був відкликаний авторами. Однак нова спроба полювання мисливства на заповідних територіях не змусила себе чекати.

Дивною є мета обох законопроектів (згідно з Пояснювальною запискою): "Легалізація мисливства на даній території (заповідній — прим. наше) дасть змогу зменшити обсяг нелегального мисливства та браконьєрства, а також стане одним із джерел поповнення бюджету органів влади відповідного відомства через видачу ліцензій". Фактично, шановні народні депутати пропонують поповнити бюджет через легалізацію браконьєрства в заповідниках і заказниках.

Слід зазначити, що останні 15 років в Україні діючий контроль за полюванням був відсутній. Це призвело до скорочення чисельності більшості мисливських тварин, наприклад, кабана, козулі, диких гусок, лосів — на 30-70 %. І заборона на полювання в заповідних зонах приймалася саме для покращання стану їх популяцій. Вона була введена 21.01.2010 р. Законом України "Про внесення змін до Закону України "Про природно-заповідний фонд України". За рік, що минув, чисельність мисливських тварин не встигла відновитися — на це треба значно більше часу, тому поновлення полювання приведе їх популяції до критичного стану.

Цей антиекологічний проект не має економічного підґрунтя — в пояснювальних документах не наведено ані аргументів щодо доцільності мисливства на заповідних територіях, ані розрахунків, наскільки поповняться бюджети завдяки відновленню полювання, — можливо, це поповнення буде незрівнянно менше шкоди, яку потягне відновлення полювання?

Будь-яке послаблення охоронного режиму територій та об'єктів природно-заповідного фонду, зокрема, введення полювання, повинно прийматися лише з урахуванням експертних висновків та громадської думки. Вони також не були враховані. Так, без економічного обґрунтування, без експертних висно-

вків, не зважаючи на екологічні вимоги та думку громадськості, "для поповнення бюджету" на заповідних територіях можна не тільки полювання відкрити, а і розпочати на них рубки лісу, видобуток корисних копалин, забудову котеджами для VIP-осіб!

Природно-заповідний фонд України є національним надбанням народу України і частиною Всесвітньої природної спадщини. Більшість громадян він приваблює не можливістю вбивства тварин задля власного задоволення, а єднанням із природою, можливістю побачити диких тварин у природній обстановці, — таких можливостей стає все менше і менше — у тому числі, і "завдяки" мисливцям. Зараз спілкування з природою можливе лише на територіях природно-заповідного фонду. Але відновиться на них полювання — і тут ця можливість зникне. Мисливці становлять всього декілька відсотків населення, і вони не мають права нав'язувати більшості свої інтереси!

Природно-заповідний фонд — не мисливське, а загальнолюдське надбання!

Враховуючи наведене вище, для збереження природно-заповідного фонду України, просимо Вас не допустити прийняття Верховною Радою України антиекологічного законопроект "Про внесення змін до Закону України "Про природно-заповідний фонд України" No. 7421 від 02.12.2010 р.!

ЕКОЛОГИ ПРОСЯТЬ ПРЕЗИДЕНТА ЗВЕРНУТИ УВАГУ НА ЗАПОВІДНІ ТЕРИТОРІЇ

Українські екологи попереджають Президента, що остання адміністративна реформа лишила заповідні території без керівництва, і тому просять створити Державне агентство заповідної справи України замість ліквідованої Державної служби заповідної справи.

Своє прохання вони пояснюють тим, що зараз в Україні йде формування мережі територій та об'єктів природно-заповідного фонду, якими тепер, через відсутність спеціальної служби, немає кому керувати.

"У результаті діяльності Державної служби заповідної справи, за часи незалежності України, загальна площа територій та об'єктів природно-заповідного фонду збільшилася майже втричі і становить зараз близько 5,7% (за Державною програмою щодо формування національної екомережі на кінець 2015 року має становити 10,4%)", — йдеться у листі Національного екологічного центру України до Президента.

Екологи наголошують, що Державна служба заповідної справи користувалася довірою громадських екологічних організацій, оскільки її діяльність була відкритою та прозорою.

Представники НЕЦУ відкидають запропоноване адмінреформою створення окремого підрозділу Міністерства екології та природних ресурсів, який мав би опікуватися питаннями природно-заповідного фонду. На їхню думку, це не дозволить забезпечити належну координацію у сфері заповідної справи та призведе до скорочення чисельності працівників заповідників. Однією з причин цього є зміна

тематичної орієнтації самого міністерства, яке до адмінреформи "відповідало за охорону довкілля", а тепер "завідує природними ресурсами". Екологи переконані, що орієнтований на ресурси орган не зможе зберегти заповідну спадщину України.

"Адміністративна реформа, як це декларується, покликана підвищити ефективність урядових органів в Україні, проте і факт ліквідації Державної служби заповідної справи, і не створення нового органу, який би успадкував завдання ліквідованої Держслужби, нагадують ситуацію, коли з водою випліскують немовля. Варто взяти до уваги, що ліквідована Держслужба заповідної справи — чи не єдина урядова структура, до роботи якої у екологічних громадських організацій практично немає зауважень, крім хіба що побажання ще ефективнішої і результативнішої роботи", — каже голова НЕЦУ Ігор Сиренко.

Він зауважує, що у листах чиновники відносять розвиток заповідної справи в Україні до найвищих державних пріоритетів, і тому Президент України має зробити цивілізований вибір у галузі екополітики — створити Державне агентство заповідної справи.

Національний екологічний центр України закликає всі організації та окремих громадян, яким небайдужа доля української природи і осередків її збереження — об'єктів природно-заповідного фонду України — приєднатися до відкритого листа від НЕЦУ, надіславши його від свого імені Президентові України.

«ЗЕЛЕНІ» З НІМЕЧЧИНИ ЗАКЛИКАЮТЬ УКРАЇНЦІВ ПРОТИ АТОМНОЇ ЕНЕРГЕТИКИ

Німецькі «зелені» активісти закликають українських екологів не залишатися байдужими до розвитку атомної енергетики. Масові протести проти розвитку галузі нещодавно потрапили у центр уваги німецького суспільства.

Засновниця міжнародної організації Gender CC (Жінки за кліматичну справедливість) з Берліна Готелінд Альбер переконана, що будівництво нових реакторів, як і подальша експлуатація старих — є дуже небезпечною тенденцією в Україні. Альбер, яка є, зокрема, експертом щодо адаптації до змін клімату та «зеленої енергетики», каже, що атомна енергетика не є такою «чистою» щодо викидів парникових газів, як це часто намагаються представити: «Якщо ви подивитесь на так званий повний цикл роботи АЕС, все це — не нейтральне щодо вуглецю і також впливає на клімат, і впливає на кожного», — каже вона. Водночас, реактори самі по собі небезпечні, завжди є ризики надзвичайних ситуацій, і як вказує експерт, таке може траплятися всюди — не лише в Україні. У Німеччині теж є ризик — це тероризм. «Оскільки терорист може взяти літак і спрямувати його на атомною станцію», — попереджає Альбер.

Протести залишаються без результату. Між тим, Європейський союз досі не виробив спільної політики — за чи проти ядерної енергетики.

Ольга Веснянка, «Німецька Хвиля»

ТУТ БУВ ПАРК...

Одна з вимог ЄС до України — збільшити площу природно-заповідного фонду країни до 10—12% її території. Наразі ж ця частка становить лише 5%.

Лише рік проіснував на Луганщині національний парк «Сіверсько-Донецький». Кажемо «проіснував» тому, що Вищий адміністративний суд України днями видав постанову про його скасування, тобто закриття. І підтримала таке рішення Адміністрація Президента України. Таким чином, вперше в історії України за активної участі апарату глави держави скасовано національний природний парк. І це при тому, що охорона заповідників та природних парків вважається державним пріоритетом. При тому, що одна з вимог ЄС до України — збільшити площу природно-заповідного фонду країни до 10—12% її території. Наразі ж вона становить лише 5%.

Сіверсько-Донецький парк з'явився у грудні минулого року на основі указу Віктора Ющенка. Виходить, один президент створив, інший — скасував. Однак, попри різні політичні погляди та цінності, курс держави на охорону природи не має змінюватися за будь-якої влади. Тим більше, що кількість заповідників та парків в Україні не відповідає європейським нормам, і, щоб до них дорівнятися, треба збільшити число як мінімум удвічі. У принципі, цим і займався попередній глава держави. За час його правління в Україні з'явилося 32 нові національні парки і один природний заповідник. Однак нині поширюється зовсім інша тенденція. «День» уже неодноразово писав, що посягання на заповідні землі є майже в кожній області країни. Щоб їх уберегти, 50 екологічних організацій утворили рух «Національним паркам — бути!». І якщо раніше мова йшла про скасування статусу парку або виявлення на його території незаконних об'єктів, коли громадськість не могла цьому протистояти, — то тепер ідеться про закриття діючих парків узагалі. Без права на оскарження таких рішень.

— Зазвичай органи місцевої влади дуже часто виступають проти створення парків чи заповідників, але не всі з них мають терпіння і можливості звернутися до суду і оскаржувати такі рішення, — коментує юрисконсульт Міжнародної благодійної організації «Екологія-Право-Людина» Ольга Мельник. — У випадку із Сіверсько-Донецьким парком прецедентом стало те, що місцеві органи взагалі вимагали скасування рішення про створення такого парку.

Досить дивною є позиція Адміністрації Президента, яка підтримала таку ініціативу. На жаль, наше законодавство про створення об'єктів природно-заповідного фонду досить запутане, і часто проблеми

виникають з тим, хто саме має погоджувати рішення про створення такого об'єкту. Тому, коли Кременська районна рада Луганської області вимагала скасування указу Ющенка, обгрунтовувала це тим, що створення національного парку не погоджувалось із Кременською районною та міською радами, хоча це і не передбачено законодавством. Бо національний парк створений винятково на землях держлісфонду, якими розпоряджається лише держава.

Чому ж державні пріоритети відсуваються на задній план, а національні парки припиняють своє існування? В екологів одне пояснення — все через фінансові інтереси. Як додав заступник голови Національного екологічного центру Олексій Василюк, лісники хочуть і далі господарювати в новостворених парках та рубати ліс, а мисливці — вести на території полювання, у тому числі й так зване царське.

Нині в Україні більше десяти парків, над якими нависла загроза, — вони можуть припинити існування. За словами еколога, серед них Слобожанський національний парк, «Кінбурнська коса», «Гомільшанські ліси», «Гуцульщина», «Голосіївський» та Дунайський біосферний заповідник. Нещодавно міністр освіти та науки Дмитро Табачник підписав указ про реорганізацію Природного заповідника «Розточчя» при Національному лісотехнічному університеті. Тепер заповідник став структурним підрозділом вузу, що суперечить законам про охорону об'єктів природно-заповідного фонду. Тож список проблемних парків постійно поповнюється.

Як переконують експерти, проблем досить багато, і очевидні причини, чому так відбувається, важко знайти. І проблема не в тому, що у нас тепер стало на сім тисяч гектарів менше природно-заповідного фонду (сама така площа Сіверсько-Донецького парку), а в тому, що скасування національних парків не має бути у державній політиці. Проте невдовзі такі ситуації можуть стати нормою.

— Не так давно було створено три національні парки на землях Державного управління справами: два в Київській області і один в Карпатах, — продовжує Олексій Василюк. — З радянського часу це були державні мисливські господарства, а Ющенко взяв та й голосив їх національними парками. Це виглядало дуже красиво, тому що ще з 60-х років там велася боротьба з «царськими» полюваннями. Тепер ДУС заявляє, що ці укази були необгрунтованими, тому виконувати їх не буде. Це просто нонсенс.

На жаль, охорона природи зараз не є високою матерією для влади, тому й стала набагато менше цінуватися, констатують екологи. І якщо вже нинішня влада не береться за створення нових парків та заповідників, то хоча би дбала про збереження існуючих.

Інна ЛИХОВИД, «День»

ТАБАЧНИК ПІДІБГАВ ПІД СЕБЕ Й ЕКОЛОГІЮ?

Як заявила група мешканців селища Івано-Франкового Яворівського району Львівської області, Міносвіти наказом від 1.11.2010 року, за №1032 «Про реорганізацію Природного заповідника «Роз-

точчя» при Національному лісотехнічному університеті України» зобов'язало припинити юридичну особу «Природний заповідник «Розточчя» шляхом його реорганізації у структурний підрозділ зазначеного університету.

Люди, які попросили наразі їхні прізвища не афішувати, стверджують, що відповідно до Закону України «Про природно-заповідний фонд України», природні заповідники є юридичними особами та управління ними здійснюється спеціальними адміністраціями, а ст. 53, 54 цього ж закону передбачають, що рішення про створення заповідника, чи зміну його статусу приймає Президент України», повідомляє ЗІК.

«Слід зазначити, що законодавством України природно-заповідний фонд охороняється, як національне надбання. Україна розглядає цей фонд як складову частину світової системи природних територій та об'єктів, що перебувають під особливою охороною. Крім того, позбавлення заповідника статусу юридичної особи унеможливило створення міжнародного українсько-польського біосферного резервату «Розточчя», запланованого згідно із Загальнодержавною Програмою формування національної екомережі на 2000-2015 рр. та відповідно до Меморандуму, підписаного головою Львівської облдержадміністрації, воєводами Підкарпатського і Люблінського воєводств від 8.10.2004 року. На цей час номінаційні документи щодо створення української частини резервату перебувають на розгляді в Комітеті з програми МАБ ЮНЕСКО в Парижі», — пояснили ентузіасти природоохоронної справи з курортного Івано-Франкового.

За їхніми словами, «негативні наслідки виконання цього наказу МОН України — неминучі: По-перше, реорганізація природного заповідника «Розточчя» — це по суті прихована ліквідація єдиної на Львівщині природно-заповідної установи, загальнодержавного значення, найвищої категорії. По-друге, з позбавленням заповідника статусу юридичної особи ліквідується Державний акт на право користування земельною ділянкою (пл. 2084 га), який виданий заповіднику, як юридичній особі.

Із ліквідацією юридичного статусу припиниться міжнародна співпраця з вивчення унікальних природних комплексів Українського Розточчя, з міжнародного моніторингу екологічної ситуації прикордонних територій», — вважають мешканці Івано-Франкового.

У коментарі власкорові директор Природного заповідника «Розточчя» Ярослав Бовт цю інформацію підтвердив, зазначивши, що про проблему, що виникла, він уже інформував Яворівські РДА та районну раду. Однак відповіді ще не має.

Довідка

Природний заповідник «Розточчя» (пл. 2084 га) — єдина на Львівщині природоохоронна, науково-дослідна установа загальнодержавного значення найвищої категорії. ПЗ «Розточчя» створено згідно з Постановою Ради міністрів УРСР від 05.10.1984 р. №403. ПЗ «Розточчя» є установою природно-заповідного фонду України, яка підпорядкована Міністерству освіти і науки України.

Початок на ст. 1

ЕКОЛОГІЧНІ ОРГАНІЗАЦІЇ ВИМАГАЮТЬ ЗАВЕТУВАТИ ЗАКОН

законопроекту на етапі його підготовки Мінрегіонбудом, звертались до Прем'єр-міністра України М.Я. Азарова з проханням зняти з розгляду Кабінету Міністрів України цей законопроект. Екологічна громадськість зверталася до керівництва Верховної Ради України, комітетів та окремих народних депутатів на всіх етапах його опрацювання про неприпустимість прийняття цього законопроекту в існуючій редакції. Утім, голос громадськості не був почутий і громадська думка не була врахована. Більше того, народні депутати України, що підтримали цей законопроект, проігнорували думку Науково-експертного та юридичного управліннь Апарату Верховної Ради України.

Прийняття таких змін до законодавства порушує міжнародні законодавчі акти, зокрема положення Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті (ратифікованої у 1999 р.) та Конвенції про доступ до інформації, участі громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля (ратифікованої Україною у 1999 р.).

Тому екологічні громадські організації, серед яких: Всеукраїнська громадська організація «Чиста хвиля», Всеукраїнська екологічна громадська організація «Мама-86», Українська екологічна асоціація «Зелений світ», Міжнародна благодійна організація «Екологія-Право-Людина», Національний екологічний центр України вимагають заветувати цей закон як такий, що порушує права громадян України, не враховує вимог Конституції України та інших законодавчих актів України.

Присимо надіслати на бланку організації (або від фізичної особи) лист з вимогою ветовання Закону «Про регулювання містобудівної діяльності», ухвалений Верховною Радою України 13.01.2011 р. на Адміністрацію Президента України за телефонами (факс): (044) 255-78-44, (044) 255-65-01, (044) 255-63-18.

Адреса для телеграм: вул. Банкова, 11, м. Київ, 01220.

Ігор Сіренко, голова НЕЦУ

УГОДА ПРО ЯДЕРНУ СПІВПРАЦЮ НЕПОКОІТЬ ЕКОЛОГІВ

Після обміну дипломатичними документами набула чинності угода між США і Росією про співпрацю в галузі «мирного атому». Угода відкриває російським атомникам шлях до багатого американського ринку. Натомість США отримають змогу передавати до Росії на переробку чи зберігання відпрацьоване ядерне паливо — а це викликає серйозні занепокоєння в екологів.

Посол США в Москві Джон Баерлі і заступник міністра закордонних справ Росії Сергій Рябков обмінялися дипломатичними нотами про набуття чинності міжурядовою угодою в галузі мирного використання ядерної енергетики — так званою «угодою-123». Американський посол із цього приводу назвав угоду «ве-

ликим кроком» у мирній ядерній співпраці двох країн, яка дає їм можливість «співпрацювати над пошуком вирішень світових проблем». А російське Міністерство закордонних справ заявляє, що угода створює умови для «здійснення плідної роботи з реалізації взаємно вигідних спільних проектів і здійснення перспективних науково-технологічних досліджень».

«Угода-123» між США і Росією про співпрацю в галузі «мирного атому» названа так за 123-ю статтею американського закону, Акту про атомну енергію, про міжнародну співпрацю. Вона передбачає вигоди для обох сторін, варті мільярдів доларів. США отримають доступ до уранових родовищ Росії, Росія ж зможе запропонувати свої потужності збагачення урану багатому ринкові США.

А можливість для Росії взяти на переробку чи зберігання відпрацьоване ядерне паливо зі США, за оцінками російських урядовців, може принести їхній країні до 20 мільярдів доларів протягом 10 років. Досі через відсутність «угоди-123» така прибуткова перспектива була для Росії закрита.

Та саме ця можливість викликає різку критику захисників довкілля. Вони звертають увагу, що те відпрацьоване ядерне паливо, яке вже надходить із-за кордону до Росії, переважно не переробляється, а просто зберігається. Тепер, кажуть критики, до цих небезпечних запасів додадуться нові величезні кількості вже зі Сполучених Штатів.

Експерт російського відділку екологічної організації «Грінпіс» Володимир Чупров не шкодував гострих слів, змальовуючи своє бачення ситуації: «У першу чергу йдеться про так зване опромінене відпрацьоване ядерне паливо. Це найнебезпечніші високоактивні відходи, які існують у світі. Атомники придумують найрізноманітніші схеми, щоб довести, що це не торгівля радіоактивними відходами. І за паперами, за законом дійсно це буде так. Але де-факто те, що зараз відбувається на російських ядерних об'єктах, називається складуванням чужих ядерних відходів, тобто торгівлею ядерними відходами».

Були в угоди супротивники і у США, але з інших причин: вони боялися, що американські радіоактивні матеріали, потрапивши в Росію, можуть далі опинитися у таких супротивників Америки, як Венесуела, Сирія чи особливо Іран. Та їм не вдалося домогтися в Конгресі скасування цієї угоди.

Підписали її ще в травні 2008 року, але після війни Росії проти Грузії в серпні того ж року тодішній президент США Джордж Буш відкликав угоду з Конгресу. Та 2009-го нинішній президент Барак Обама знову подав документ на розгляд Конгресу в рамках своєї політики «перезавантаження» відносин із Росією.

УКРАЇНА ПРИРЕЧЕНА

Вибір російського концерну «ТВЕЛ» партнером для будівництва заводу з фабрикації ядерного палива матиме довгострокові негативні наслідки для розвитку ядерної енергетики України.

Таку думку висловила експерт з питань ядерної енергетики Ольга Кошарна, пише УНІАН.

За її словами, визначити переможцем конкурсу «ТВЕЛ», що й передбачалося, Міністерство палива та енергетики України позбавило Україну в майбутньому можливості будувати нові енергоблоки за проектами інших виробників, оскільки з економічної точки зору за наявності заводу з російською технологією виробництва тепловидільних зборок Україні не вигідно купуватиме паливо в західних виробників для реакторів західного проекту.

«Тобто, про диверсифікацію реакторних технологій і, відповідно, диверсифікацію джерел постачання ТВЗ (тепловидільних зборок — УНІАН) можна забути. І Україна буде приречена будувати енергоблоки за застарілими російськими проектами, які до того ж не стандартизовані», — сказала експерт.

Також, на її думку, Росія сьогодні значно відстає від інших країн в частині розробки нових типів реакторних технологій і використовуватиме напрацьовані ще радянських часів. «З цієї точки зору про інноваційність розвитку ядерної енергетики в Україні теж можна забути», — зазначила О.Кошарна.

Вона також висловила сумнів з приводу можливої організації на створюваному українському заводі виробництва ТВЗ, які були б запитані на ринку країн, які експлуатують реактори PWR.

«Що стосується російського проекту виробництва ТВЗ-квадрат, то поки що проведення дослідно-промислової експлуатації в реакторах західного проекту не виглядає найближчою перспективою. Не бачу стимулів, які б спонукали операторів АЕС у країнах, що експлуатують реактори PWR, погодитися на заміну «рідного» референтного палива на російське. Навіть якщо російський ТВЗ-квадрат дивом одержить ліцензію, виробництво його навряд чи буде організоване на українському заводі», — сказала експерт.

У той же час О.Кошарна зазначила, що організація на українському заводі виробництва ТВЗ для ВВЕР-1000 з їх подальшим постачанням у треті країни, де експлуатуються ці реактори, «в принципі можлива». «Проте є приклади, приміром, машинобудівного заводу «Шкода» (Чехія), який контролюється Об'єднаними машинобудівними заводами (МФ). Його продукцію росіяни не допускають на російський ринок», — зазначила експерт.

На її думку, з урахуванням «сумного» досвіду співпраці України і Росії в цій сфері в рамках ЗАТ «Спільне українсько-казахсько-російське підприємство з виробництва ядерного палива» (ЗАТ «СП «УкрТВЗ») існує ймовірність того, що російська сторона матиме намір затягувати реалізацію проекту будівництва українського заводу, оскільки Росія сьогодні має вільні незадіяні потужності для виробництва палива на своїй території.

У КИЄВІ НАЙНИЖЧИЙ РІВЕНЬ СМЕРТНОСТІ ПО УКРАЇНІ

Рівень смертності в Україні порівняно з 2009 роком не змінився і станом на 1 жовтня становив 15,3 померлих на 1 тисячу населення.

За даними департаменту сімейної та гендерної політики Міністерства, найвищий рівень смертності зафіксовано в Чернігівській області (19,8), а найнижчий — у Києві (10,4), повідомляє прес-служба Міністерства сім'ї, молоді та спорту.

Середній показник по Україні — 15,3 осіб на 1 тисячу населення.

У регіонах України у січні-вересні цього року спостерігалася значна диференціація в показниках рівня народжуваності: від 8,8 народжених на 1 тисячу жителів у Сумській області до 15 — у Рівненській.

Низький рівень народжуваності зафіксовано також у Луганській, Чернігівській, Донецькій, Полтавській, Харківській, Черкаській областях (до 9,9), високий — у Волинській та Закарпатській областях (понад 12,8).

Середній показник по Україні — 10,9‰ народжених на 1 тисячу жителів.

Українська правда. Київ

ЄС ЗАБОРОНИТЬ ДИТЯЧІ ПЛЯШКИ З БІСФЕНОЛОМ А

Єврокомісія оголосила про заборону з 2011 року на використання хімічної речовини бісфенол А у виробництві дитячих пластикових пляшок. У ЄС побоюються, що ця хімічна сполука може вплинути на розвиток дитини та її імунну систему.

Як повідомляє УКРІНФОРМ з посиланням на Бі-бі-сі, виробництво дитячих пляшок з цієї речовини буде заборонено з березня 2011 року, а імпорту і продаж — з червня 2011 року.

Бісфенол А активно використовується у виробництві різних прозорих пластикових ємностей для їжі та пиття. Як заявляють деякі експерти, хімічна речовина особливо активно здатна виділятися з пластику при контакті з гарячими і жирними рідинами. Якщо ж пляшка стара і подрапанана, то бісфенол А виділяється сильніше. Відповідно, коли дитина п'є з такої ємності, ця речовина потрапляє в її організм, що може негативно позначитися на здоров'ї.

Нагадаємо, у 2009 році шість американських компаній припинили використання бісфенолу А у дитячих пляшках, призначених для продажу в США, однак вони продовжували постачати старі зразки пляшок-смокталок до інших країн.

ХЛОРОВАНА ВОДА В БАСЕЙНАХ ВИЯВИЛАСЯ КАНЦЕРОГЕННОЮ

Іспанські вчені виявили, що хлорвана вода в басейнах може викликати пошкодження ДНК людських клітин і, як наслідок, приводить до розвитку раку, повідомляє УНІАН з посиланням на АРР.

Співробітники Центру досліджень епідеміології навколишнього середовища (CREAL) і Лікарні Дель Марі в Барселоні вивчили вплив побічних продуктів дезінфекції води (ППД) на організм людини. ППД утворюються при реакції хлору з органічними речовинами, присутніми у воді спочатку або тими, що виділяються плавцем з потом, частинками шкіри і сечею. Основними з них є похідні трихлорметану.

У ході експерименту 49 здорових дорослих добровольця плавали в басейні протягом 40 хвилин, після чого їм провели ряд аналізів. Виявилось, що після контакту з ППД у плавців підвищувалася кількість мікроядер у лімфоцитах крові і біомаркерів мутацій у сечі, пов'язаних з підвищеним ризиком раку.

Крім того, в крові добровольців визначався ріст вмісту секретоглобін СС16, що свідчить про підвищення проникності легеневого епітелію і, отже, пошкодження дихальних шляхів.

Один з керівників CREAL Маноліс Когевінас (Manolis Kogevinas) відзначив, що своїм дослідженням учені хотіли не зашкодити популярності плавання, але вказати на необхідність перегляду дезінфекційних стандартів.

ЄВРОПЕЙСЬКІ ЧОЛОВІКИ ПОМИРАЮТЬ РАНІШЕ ЗА ЖІНОК

Всесвітня організація охорони здоров'я провела масштабне дослідження серед жителів Європи і встановила, що куріння — основна причина, через яку європейські чоловіки помирають частіше, ніж жінки.

Як повідомляє Бі-бі-сі, дослідницька робота заснована на аналізі статистичних даних про смертність населення країн Європи.

За даними ВООЗ, у більшості країн різниця між жіночою та чоловічою смертністю на 60% зумовлена захворюваннями, пов'язаними з курінням. Так, у Британії тривалість життя у жінок на чотири роки вище, ніж у чоловіків, хоча в останні роки цей розрив почав зменшуватися.

Алкоголь посідає друге місце серед причин гендерних відмінностей у смертності: його вплив виявляється вирішальним у 20% випадків.

Раніше експерти вважали, що істотна різниця в показниках смертності серед чоловіків і жінок пов'язана з фізіологічними відмінностями і з тим, що жінки більш охоче звертаються за медичною допомогою.

Серед 30 європейських країн мінімальні відмінності між чоловічою та

жіночою смертністю спостерігаються в Ісландії і Британії, де щороку помирає на 200 чоловіків більше, ніж жінок (у розрахунок на 100 тисяч населення).

Близько 60% передчасних смертей британців обумовлено раком легенів і серцево-судинними захворюваннями, причиною яких часто є куріння.

Найістотніший розрив — у Литві та Україні: там цей показник складає 800 осіб на рік.

“Ця наукова робота говорить про те, що співвідношення статей ґрунтується не тільки на фізіологічних відмінностях, але і на соціальних, — говорить доктор Джері Маккарті, який очолює дослідницьку групу. — У більшості випадків вони пов'язані з вживанням тютюну”.

Вчені зазначають, що в цілому кількість курців почала знижуватися, проте визнають, що останнім часом спостерігається зростаюча схильність до алкоголю і сигарет серед молодих жінок.

“Необхідно заборонити виставлення тютюнових виробів на вітринах магазинів, — запевняє представник добродійної організації British Heart Foundation Наташа Стюарт. — Це теж різновид реклами, який схиляє молодь до вживання тютюну”.

Нагадаємо, раніше Всесвітня організація охорони здоров'я провела масштабне дослідження, відповідно до результатів якого, щорічно пасивне куріння призводить до смерті близько 600 тисяч осіб і майже третина з них — діти.

ВИЯВЛЕНО ПОЗИТИВНІ ВЛАСТИВОСТІ НІТРАТІВ

Учений Гері Міллер з Wake Forest University стверджує, що нітрати мають позитивні для здоров'я властивості: вони знижують тиск, забезпечують здорове травлення і позитивно позначаються на в'язкості крові.

На сьогодні наукою доведено, що нітрати шкідливі для організму, вони можуть викликати рак, перетворюючись у канцероген нітрозамін.

Як стверджує Міллер у своїй статті на сторінках журналу Nitric Oxide, ця речовина покращує надходження кисню в мозок. Таким чином, встановив він у результаті проведених досліджень, багаті нітратами овочі можуть стати дівініми природними ліками для запобігання порушень в системі кровообігу і боротьби зі старечим недоумством.

При цьому, зазначає автор, нітрати потрапляють у рослини не тільки з добрив. Рослина забирає азот із ґрунту і накопичує його насамперед у листі, перетворюючи в нітрати. У випадку, якщо рослина отримує багато сонячного світла, нітрати у свою чергу трансформуються у протеїни. Таким чином, через брак світла такі зимові овочі, як червоний буряк, шпинат, рукола і капуста, природним чином містять багато нітратів.

Поки не відомо, визнає Міллер, чи діють азотисті сполуки з добрив так само, як природні.

Нагадаємо, раніше повідомлялося, що британська незалежна Консультативна рада з нових джерел їжі та їх виробництва заявила, що м'ясо і молоко клонуваних тварин та їхнього потомства безпечні для споживання в їжу.

ГЛОБАЛЬНЕ ПОТЕПЛІННЯ НА ТИСЯЧУ РОКІВ

Канадські вчені з Університету Калгарі стверджують, що глобальне потепління клімату не припиниться як мінімум у найближчу тисячу років навіть при повній забороні парникових викидів в атмосферу, починаючи з 2100 року, і це призведе до танення льодовиків у західній частині Антарктиди до 3000 року.

“Ми спробували змодельовати кліматичні наслідки сценарію, згідно з яким використання викопних вуглеводнів буде повністю припинене і більше не буде антропогенних викидів CO₂ в атмосферу. Нам було цікаво, наскільки швидко може відбутися повернення назад поточних тенденцій у кліматі та чи можуть ці тенденції посилитися”, — сказав провідний автор публікації — професор Шон Маршалл.

Згідно з результатами модельного дослідження, проведеного співробітниками університету, Північна і Південна півкулі Землі помітно відрізняються за сприйнятливістю до потепління — в Північній півкулі до кінця третього тисячоліття буде спостерігатися повільне повернення клімату до вихідних параметрів, тоді як клімат Південної півкулі буде реагувати на зміни концентрації CO₂ в повітрі з великою затримкою.

У результаті такі регіони планети, як територія сучасної Канади, можуть до 3000 року значною мірою повернутися до сучасних кліматичних параметрів, тоді як у Південній півкулі буде спостерігатися постійне наростання середньорічних температур. Це призведе, зокрема, до опустелювання 30% родючих земель північної частини Африки і потепління вод поблизу берегів Антарктиди приблизно на 5 градусів Цельсія, що неминуче викличе повне танення льодовиків західної частини цього континенту.

Такі відмінності вчені пояснюють повільним змішуванням вод північної частини Атлантичного океану з південними водами Атлантики. “Така інерційність середніх і глибоководних течій, які впадають у південні води Атлантики, означає, що викиди CO₂ в атмосферу, що мали місце минулого сторіччя, але зараз починають призводити до підвищення температури води”, — додав Маршалл.

Вчені також продемонстрували, що подальше потепління призведе до посилення вітрів і буде супроводжуватися більш інтенсивним перемішуванням вод, а отже — і більш інтенсивним перенесенням тепла з поверхневих вод у глибинні водні маси.

Тепер вчені мають більш точно визначити тимчасові рамки, протягом яких має відбутися танення льодів Західної Антарктиди.

ЗРОСТАННЯ НАСЕЛЕННЯ ПРШЕ ЗА ЗМІНИ КЛІМАТУ

Вчені застерігають про загрози стрімкого збільшення населення Землі. За 60 років людей може бути 9,5 млрд.

Автори масштабного дослідження про приріст населення на планеті застерігають: світ дуже швидкими темпами наближається до перенаселення, яке мільярдами людей загрожуватиме голодом, спрагою чи браком енергоресурсів.

У звіті, підготовленому Інститутом інженерів-механіків, проблема зростання населення, особливо у країнах, що розвиваються, називають викликом двадцять першого століття. А її потенційну загрозу називають більшою, ніж від кліматичних змін.

Очікують, що у наступні шістьдесят років населення планети зросте з нинішніх трох менше, ніж 7 мільярдів — до 9,5.

Над цим звітом працювали близько 70 інженерів з різних країн. Вони твердять, що цей виклик можна подолати, застосовуючи вже існуючі здобутки інженерів.

У звіті йдеться про те, що роботу над технічними рішеннями для світу, населеного 9,5 мільярдами людей, треба починати вже зараз.

Інженери пропонують способи ефективного використання дощової води, а також технології тривалого зберігання свіжості харчів. Автори документу відзначають, що близько половини продукції, виробленої на африканських фермах, псується ще під час транспортування.

Інженери вказують, що чимало проблем можна розв'язати, якщо перерозподілити кошти. Але, як зазначає кореспондент Бі-Бі-Сі, науковці не зазначають, де, на їхню думку, можна знайти необхідні кошти.

Так, наприклад, у звіті сказано, що Європа має припинити експортувати до Африки старі автомобілі, які забруднюють довкілля, але вчені не дають відповіді на запитання, де африканські таксиста зможуть взяти гроші на дорогі нешкідливі для природи машини.

Інший автор каже, що Африці доти не слід допомагати будувати нові електростанції, які використовують вугілля, доки континент не матиме технологій, які б убезпечили атмосферу від шкідливих викидів. Водночас науковці не вказують, хто платитиме за такі дорогі вдосконалення.

Кілька добродійних організацій розкритикували звіт за те, що його автори не зуміли наголосити на тому, що проблеми з довкіллям та кліматом спричинили багаті мешканці країн із низькими темпами зростання населення, а не бідні люди з країн, населення яких швидко зростає.

ЧЕРЕЗ ПОТЕПЛІННЯ ГОЛОДУВАТИМЕ КОЖЕН П'ЯТИЙ

Некомерційна організація кліматологів Всесвітньої екологічної фонд озвучила доповідь, згідно з якою зміна клімату в

результаті антропогенних викидів парникових газів до атмосфери призведе до дефіциту продовольства вже до 2020 року, що приче кожного п'ятого землянина на голодування.

Згідно з висновками вчених, заснованих на узагальненні даних, опублікованих Міжурядовою групою експертів по зміні клімату, потепління клімату планети до 2020 року через парниковий ефект призведе до скорочення виробництва продовольства в більшості країн. Це не дозволить нагодувати населення планети, кількість якого постійно зростає.

За сучасними уявленнями кліматологів, продовження процесу викиду парникових газів призведе до потепління клімату до 2020 року на 2,4 градуси Цельсія порівняно з доіндустріальною епохою.

При цьому населення Землі зростає, як мінімум, на 900 мільйонів, досягнувши 7,8 мільярда. Падіння ж врожайності у різних країнах, викликане кліматичними змінами, призведе до того, що дефіцит виробленої пшениці досягне 14%, це на 11% менше, ніж треба буде вирощувати рису, на 9% — кукурудзи. Єдиною культурою, яка буде в 5% надлишку, стане соя.

Основною причиною нестачі продовольства стане зміна температур і важкодоступність води — буде потрібно прикладати значно більше зусиль для зрошення полів, у багатьох регіонах кількість опадів помітно скоротиться, а температура зростає.

Крім того, враховуючи, що приблизно 35% всіх вирощуваних зернових йдуть на корм для домашньої худоби, вчені очікують і дефіцит виробництва м'яса.

“Ціна бездіяльності людей у питанні змін клімату може стати неможливо високою, і йдеться вже не про майбутні покоління, а про тих, хто живе у сьогоденні”, — сказала Ліліана Ізас, виконавчий директор фонду, співавтор звіту, слова якої наводить прес-служба організації.

З цієї причини зусилля по зниженню викидів CO₂ в атмосферу відзначаються вченими як найбільш важливий крок. На жаль, до цього часу офіційні особи країн не дійшли згоди з цього питання. Крім того, автори звіту вважають, що періодичне переміщення зон вирощування тих чи інших видів рослинного продовольства, виходячи з мінливих кліматичних параметрів, може дати свій результат.

Ще одним способом подолання голоду вчені вважають глобальний перехід у раціоні харчування на нові джерела білків і вуглеводів — коренеплоди, на зразок солодкої картоплі батату, і бобові рослини відповідно.

Нагадаємо, раніше міжнародний дослідний інститут продовольчої політики оприлюднив Глобальний індекс голоду за 2010 рік, згідно з даними якого, у світі голодує понад мільярд людей.

ВЧЕНІ ВСТАНОВИЛИ ЗАКОНИ ПТАШИНИХ ЗГРАЙ

Орнітологи зуміли встановити, що зграя птахів являє собою так звану критичну систему і рухається як єдина мережа пов'язаних між собою об'єктів.

Свої спостереження дослідники проводили над шпаками, які літають над околицями Риму.

Вдень ці птахи годуються за містом, а перед заходом сонця повертаються в місто. Перш ніж вибрати місце для ночівлі, шпаки певний час кружляють над вулицями. Вчені фотографували зграї птахів зі швидкістю 10 кадрів на секунд та аналізували отримані зображення.

Фахівці створили тривимірні моделі зграї в окремі моменти часу і визначили напрямки руху та швидкість птахів у кожен момент.

Вчені з'ясували, що рух кожного з птахів залежить від руху всіх інших. Якщо один шпак змінював напрямок польоту або швидкість, інші птахи негайно робили так само.

Дослідники вивчали зграї різного розміру — від 122 до 4268 птахів — і у всіх випадках птахи рухалися за аналогічними законами. Спосіб руху, який використовують пташині зграї, зустрічається і в неживій природі. Схожі процеси протікають, наприклад, при сході лавини або зростанні кристалів.

Автори роботи вважають, що така тактика переміщення в просторі дозволяє птахам оптимально реагувати на зовнішні подразники. Наразі фахівцям не зрозуміло, як шпакам вдається практично миттєво реагувати на вихідний сигнал — зміну руху одного з птахів.

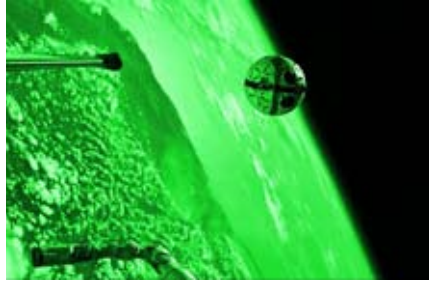
ШПАКИ МАСОВО ЗАГИНУЛИ ВІД АЛКОГОЛЬНОГО ОТРУЄННЯ

Причиною масової загибелі шпаків у Румунії стало алкогольне отруєння, повідомило санітарно-ветеринарне відомство країни.

За словами фахівців відомства, птахи наїлися виноградних вичавок, що залишилися від виробництва вина на підприємстві за 260 км на схід від Бухареста. Коли були знайдені сотні мертвих шпаків, фахівці припустили, що причиною їх смерті став

черговий спалах так званого пташиного грипу (H5N1), але після розтину в шлунках мертвих птахів був виявлений виноград, що заграв. Це допомогло експертам визначити справжню причину їх загибелі, пише УНІАН.

Масова загибель птахів відмічена вже в шостій країні. Такі випадки були зареєстровані в США, Швеції, Італії, Туреччині й Канаді, де загинули кілька тисяч дроздів, голубів, сорок, круків і інших птахів. У тих випадках поки не вдалося з'ясувати причину події.

КОСМІЧНИЙ ЛАЗЕР ВИСТЕЖУЄ ДЯТЛІВ

Американські науковці розробляють технологію космічного спостереження за дятлами — і не тільки за ними.

Група науковців з університету Айдахо за допомогою космічного лазера намагається визначити місця розселення дятлів у тамтешніх лісах.

Хоча ця методика не дає можливості стежити за пересуванням окремих дятлів, однак вона здатна розрізнити ключові характеристики зелених насаджень, зокрема — наскільки щільними вони є.

Уже на підставі попередніх досліджень науковці склали карти місць, які облюбовували північно-американські чубаті птахи.

Науковцям потрібно знати де живуть ці дятли, оскільки це є гарним показником видової різноманітності птахів у лісі.

“Адже вони створюють прихисток для багатьох інших різновидів лісових мешканців”, — пояснює доктор наук Керрі Вірлінг із департаменту риб і дикої природи університету Айдахо.

“Вони відовбувають отвори і ці отвори використовують інші живі істоти — для гніздування і як схованки. Дятли надзвичайно чутливі до якості лісу, отже вони дуже перебірливі, коли йдеться про вибір місця для оселення”.

Команда науковців оцінила приблизно 20 тисяч гектарів лісу довкола гори Москов на півночі штату Айдахо. Вони використали дані, отримані лазерними висотомірами — як з літаків, так і з борту

спутника НАСА “Айссат”, незадовго до зняття його з орбіти у серпні цього року.

Вимірювальні прилади “Айссату” спочатку застосовувалися для визначення висоти криги довкола полюсів Землі. Але з часом їх успішно застосували і для збирання інформації про рослинний покрив у інших частинах планети.

Оскільки промінь лазера по-різному відбивається від крон, стовбурів дерев і ґрунту, це дає можливість робити певні узагальнення щодо найпитоміших характеристик лісу.

Учасник дослідження Петрік Адам розказав Бі-Бі-Сі: “Ми намагались виміряти діаметр дерев і щільність насаджень. Хоча виміряти це безпосередньо неможливо, однак ми орієнтуємося за висотою дерев: чим дерево вище, тим воно товстіше. Також ми можемо судити про щільність лісу за силою світла, яке відбивається від крон чи від землі”.

“Тобто вираховуючи місцини, де дерева найвищі, ми розуміємо, що вони водночас є і найтовстішими, а отже саме такі дерева є найбільш привабливими для дятлів. І ми не просто це припускаємо, а встановили під час польових досліджень”.

Доктор наук Лі Вірлінг з департаменту лісової екології і біологічних наук додає: “От саме такий щільний ліс і потрібний чубатій жовні. Це дивовижний птах з високою червоною позначкою на голові. Він харчується лісовими мурахами, і чим щільніший ліс, тим краще для цього птаха”.

Раніше дослідження лісової структури, як правило, були працеємистими експедиціями, до яких залучалося чимало людей, і які мали оцінювати показники безпосередньо на місці. І хоча вони давали науковцям надзвичайно детальну інформацію, це, однак, були лише обмежені дані.

А от якщо скомбінувати інформацію з супутників та літаків з польовими дослідженнями, то це робить оцінку природного середовища більш докладною.

“Якщо ми здатні передбачити, де саме живуть дятли лише на підставі супутникової інформації, тоді ми можемо також уявити (залежно від деяких характеристик рослинності), наскільки різноманітно в цих регіонах представлені співочі птахи, або ж навіть і деякі ссавці та рептилії. Це корисно для землевпорядкування і планування біологічного різноманіття”, — каже пан Адам.

Хоча супутник «Айссат» з орбіти і виведений, втім до кінця цього десятиліття його буде замінено на новий. Але крім того НАСА вивчає й можливість запуску на орбіту ще одного лазерного вимірювача.

Смакотинка

Оселедець по-балатонськи

1 кг оселедців, баночка майонезу, 100 г сметани, півбаночки зеленого горошку, 100 г сухого білого вина, зелень петрушки, сіль, цукор.

Філе оселедця (без шкірки і кісток) згорнути в рулетики і викласти на вузькому довгому блюді. Майонез вимішати зі збитою сметаною, вином, відцідженим горошком, сіллю, цукром. Соусом залити оселедці, оздобити листками петрушки.

